

Middeleeuws Voorschoten

Boekbespreking

In een vlotgeschreven betoog wordt Voorschoten als in een voorbeeldstudie voor tal van plaatsen in de streek gepresenteerd met werkelijk alle denkbare facetten van het leven in een doorsnee-dorp en ambacht aan het begin van onze geschreven geschiedenis.

Marijke Reinsma, *Voorschoten tussen 1200 en 1400. Een ambacht in het graafschap Holland*. (Leiden, Ginkgo, 2016). ISBN 978-90-71256-52-3. € 18,50. 183 p.

Om over een ambacht, ook al is het in feite een heerlijkheid (Voorschoten was sinds 1460 zelfs een hoge heerlijkheid, mocht dus zelf halsmisdaden berechten), uit het begin van onze geschiedschrijving te schrijven, is een hele prestatie, zeker als het zo diepgaand gedaan is als door de auteur. Alle denkbare situaties en instellingen zijn uitputtend behandeld. Maar dat wel op een beschrijvende manier, zonder te verworden tot een veredeld oorkondenboek. Het begin is wat schools, maar daarna wordt het een uitstekend verhaal. Het getuigt van een enorme belezenheid, al is opvallend dat vooral zeer oude literatuur gebruikt is, terwijl er soms toch wel recentere was.

Na een algemene inleiding wordt eerst de oudste vermelding van Duvenvoorde in een oorkonde uit 1226 behandeld. Vooral de familie Van Wassenaer was daarbij belangrijk en dus volgt daarover een hele uiteenzetting. Hierbij zijn ook twee zegels afgebeeld, één in kleur van graaf Floris V uit 1288, ook gebruikt op de kaft van het boek, en één in zwart-wit van Dirk III van Wassenaer uit 1388. Dat laatste is véél scherper en toepasselijker, zodat een kleurenfoto daarvan toch wel mooier op de kaft geweest zou zijn. De overige plaatjes zijn natuurlijk voor een zeer groot deel geplunderd uit middeleeuwse manuscripten, die tegenwoordig ook al via Internet beschikbaar zijn. Dat laat onverlet de moeite die de auteur gehad moet hebben om ze allemaal toch maar te vinden. Ze zijn prachtig afgedrukt. Ook verder mag alleen maar geroemd worden op de uitvoering, zij het dat er toch nog wel hier en daar rare foutjes te signaleren zijn. En natuurlijk kan een mens niet alles weten. Bij de bespreking van de tienden en het tiendrecht behandelt zij alle voorkomende vormen van tienden, maar kende kennelijk niet het artikel van plaatsgenoot J.L. van der Gouw, 'Dijktienden onder Voorschoten?', in *Uit Leidse bron geleverd* (Leiden 1989) p. 102-104. Dick of Dic is honing en dus betrof het tienden van de opbrengst van de bijenkorven van imkers.

Op p. 109 wordt de kapel te Wilsveen opgevoerd als onderhorig aan de parochie Voorschoten en gesticht door de ambachtsheer van Zoeterwoude en Stompwijk in het midden van de veertiende eeuw. Op p. 115 meldt de auteur dat op kerkelijk gebied in de veertiende eeuw Stompwijk onder Voorschoten ressorteerde. Dan zou de St. Laurentiuskerk aldaar onder de gelijknamige kerk van Voorschoten als een dochterkerk gehoord hebben. Maar wanneer is dan die kapel tot een zelfstandige parochiekerk verheven en losgemaakt van Voorschoten? En hoorde de kapel van Wilsveen dan niet al vanaf de stichting tot de parochie Stompwijk? En was misschien die kapel de nu 'zoekzijnde' beruchte vierde kapel in de parochie Voorschoten? Overigens is de bewering dat er vier kapellen onder de kerk van Voorschoten zouden ressorteren, wel flinterdun, zoals de auteur ook duidelijk maakt. We zullen het maar als een van de vele leuke verhalen beschouwen, waar het boek vol van staat.

Leuke verhalen, die ons inzicht in het dagelijkse leven van een vrij gewoon dorp in de Middeleeuwen verdiepen en dat vooral aanschouwelijk voorgesteld wordt. Al met al is het een zeer leesbaar boek en een mooie aanwinst geworden. Hopelijk zullen veel Voorschotenaren (en anderen) veel genoeg vinden in het lezen ervan.

PdB